

ségesnek tartott *állandó nemzetközi szervezet* létesítését, alapszabályait, stb. is előkészíteni, hogy a chamonixi kongresszus ezirányban már végleges eredményt is mutathasson föl.

Ez a határozat ad döntő jelentőséget a lezajlott kongresszushoz, amely így hatalmas lépésekkel vitte közelebb céljához a nemzetközi turisztaszervezkedés kérdését. Az ezúttal meg nem jelent olasz és svájci vezetőegyesületek levélben jelezték valószínű csatlakozásukat és így meg van a remény rá, hogy a jövő évi kongresszuson megtörténhet annak a nemzetközi állandó szervezetnek (titkárság, iroda, esetleg szövetség) a megalakítása, amelynek létrehozása volt a budapesti kongresszus célja és amelynek kezdeményezését így szövetségünk büszkén vallhatja sikerének és bátor kezdeményezése legszebb jutalmának.

A Hősi emlék megkoszorúzása után széjjeloszlottak a külföldi résztvevők, akikkel közben a rendezőség, számos fontos közös érdekű kérdéstről sok félhivatalos és barátságos eszmecsere folytatótt. Reméljük, hogy úgy ezeknek a megbeszéléseknek, valamint a hagyományos magyaros vendégszeretnek és turistaszellemnek nem marad el a hatása és nem enyészik el az emléke most szerzett barátainkban, hanem még sokáig és sokszorosan fogja éreztetni jótékony hatását.

Szeptember 11.—12.-én a kongresszus tagjai közül egyesek a balatoni autókiránduláson vettek részt, mások viszont a Hortobágyot, Mátrát, Bükköt keresték fel kisebb csoportokban, legmélyrehatóbb benyomást azonban minden külföldi vendégre maga a fővárosunk gyakorolt pompás fürdőivel, kultúrájával, remek Dunapartjával s a Budai hegyek üde koszorújával.

Dr. Dobiecki Sándor.

## A Bélaí cseppkőbarlang jubileumához.

1931. július 26.-án az egész Szepeesség megünnepelte a Bélaí cseppkőbarlang felfedezésének 50 éves jubileumát.\*) Méltán ünnepelte. Szepesbela két derék polgára, Husz János és Britz Gyula városuknak és egész szűkebb hazájuknak szolgáltak azzal a bátor tettükkel, hogy azt a barlangnyílást, amelyet 1881. július 12.-én medveadászat közben felfedeztek, nem hagyták figyelmen kívül, hanem tíz nappal később, amikor puskalövessel meggyőződtek arról, hogy nagy üregek fekszenek alatta, kétélen, fáklyával lebocsájtkoztak a titokzatos mélységbe.<sup>1)</sup> Ezáltal a Szepeesség és a Magas Táttra idegenforgalma egy újabb, értékes látivalóval gyarapodott, Béla városnak jövedelmi forrása nyílt meg, a barlang környékén pedig egy egész fürdőtelep keletkezett: Barlangliget.

Husz és Britz bátorsága és vállalkozó kedve, hogy az akkori, kb. négy évig használt szűk nyíláson behatoltak a barlangba, annál méltóbb az elismerésre, mivel igen meredek, síma falon kellett lebocsájtkozniok, amíg oly üreget értek el, ahol meg is állhattak. Époly méltó az elismerésre, hogy mily energiával fogtak neki több társukkal a barlang további feltárásához. A további kutatás lelke Kaltstein Ágost bélaí timár és későbbi vendéglős volt; egész élete munkáját a barlangnak és Barlangliget alapításának szentelte, egész vagyonát feláldozta rá.<sup>2)</sup> Legjobb munkatársai a barlang feltárásában a felfedezőkhöz kívül Verbovszky Imre és Ludvig János tanítók voltak, továbbá Weber Sámuel evang. lelkész, a nagynevű szepesi történettudós és Dr. Greisiger Mihály orvos.<sup>3)</sup> Greisiger, mint a szepeességi őstan kutatója kutatott a barlangban is és egy csak itt található, a gletscherbolhához hasonló rovat fedezett fel benne, neve Lipura Greisigeri Biró.<sup>4)</sup> Weber Samu viszont a barlang propagátora és történetírója lett, számtalan cikket írt róla a bel- és külföldi lapokban és folyóiratokban és 1883-ban egy ma már ritkaságszámba menő kalauzkönyvet is adott ki róla.<sup>1)</sup>

A mai látogató nem ismerkedik meg a barlanggal egész nagyságában, mert ma csak egy kb. 1800 m-nyi részt járnak be, holott a felfedezett és Kaltsteinék által feltárt részek hossza meghaladja a 3000 métert. A múlt században, amíg a barlang megtekintésére még egy egész napot szoktak volt szánni, még valamennyi, akkor feltárt részt megnézték. Kb. 1910. óta azonban csak a ma is szokásos körutat teszik meg, az egyik főágban fel, a másokban le, ami kb. 2 óra hosszat tart. A Kaltstein-dómot és egy sor más, szép cseppkőökben bővelkedő mellékjáratot már nem látogatják, mert a létrák és lépcsők ott elkorhadtak és bejárásuk veszélyes.

Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy Barlangliget alapítása és gyors fejlesztése körül a legérdemesebb munkás néhai Ivánka Imre, országgyűlési képviselő, az ismert köz-

\*) Lásd lapunk előző számának 218. oldalát.

1) Weber S.: A szepesbelaí cseppkőbarlang és környékének leírása.

2) Dr. Szontagh Miklós: Képes kalauz a tátraalji fürdőkbe és a Magas Táttra hegyvidékére. Igló 1885.

3) Dr. Szontagh Miklós: A Magas Táttra és hegyvidéke. Újtátrafüred (1895.).

Dr. Roth Samu: A Magas Táttra és környéke barlangjainak leírása. A M. K. E. 1882. évi IX. évkönyve 311—312. o.

4) Dr. Otto: Die Hohe Táttra. Berlin 1898, legújabb kiadása 1931.

gazdász volt.<sup>5)</sup> Maga is épített ott egy villát és nagyon szép társaságot nyert meg az új fürdőtelepnek.

A múlt század 90-es évei óta nem fedeztek fel újabb részeket a barlangban, csak 1926-ban találkozott újra egy lelkes kutató *Piovarcsy* Károly személyében. A barlang legmagasabb részében, a Vendôme-oszlop és a Britz-fülke felett, új járatokat fedezett fel, gyönyörű, egészen érintetlen cseppkövekkel.<sup>6)</sup> Sajnos ezeket a járatokat a város eddig nem kapcsolta be a barlang körjáratba, pedig itten szép és friss cseppköveket találunk, holott a barlang többi részeiben a cseppkövek legnagyobb része az első években használt fáklyák füstjétől bekormozódott.

A Bélai cseppkőbarlang 1881. évi felfedezése azonban csak újrafelfedezés volt, mert a barlangot már korábban is ismerték. Amint Kolbenheyer tanár kalauzában<sup>7)</sup> megírja, a barlang már a 18. században is ismeretes volt, — amint ezt az újabb felfedezés alkalmával ott talált s még olvasható nevek és számok (Michael Scholz 1713., Thomas Mayer, Jakob Haaz, Jakob Herzog 1731.) kétségtelenül bizonyítják; később azonban ismét teljesen feledésbe merült, valószínűleg azért, mert az érkezők reményeikben csalatkozhattak. Nagynevű történettudosunk, Weber Samu pedig későbbi látogatókról is tudott.<sup>8)</sup> „Ezen barlang bejáratát Gulden Lőrincz bélai és Fábry késmárki aranykereső már 1826-ban fedezték fel, de beljebb nem mertek hatolni, egyrészt a barlang elő részének szűk voltánál fogva, másrészt pedig azért nem, mivel az erős légáram kioltotta a gyertyalángot.”

Tehát a Husz és Britz által 1881-ben felfedezett barlangot már 50 és 150 esztendővel előbb is ismerték a kincskereső, akik a Tatra egyéb barlangjait is átkutatták, hiszen a Novy Zergebarlangja a falaiba vésett alchimisztikus jeleket is megőrzött tőlük.<sup>9)</sup> De ez nem kisebbíti Husz és Britz érdemeit, mert ők voltak az elsők, akik be is hatoltak a föld mélyébe és meg is találták annak kincseit — ha más formában is, mint ahogy azt elődeink keresték volt.

*Hefty Gyula Andor.*

## Nyíregyháza.

Kétségtelen, hogy a turistának az okozza a legnagyobb örömet, ha 2000 méternél magasabb sziklaóriások égbetörő csúcsairól tekinthet szét a messzi tájak mélységeire, ha bátor és ügyes, fáradságos és kitartó erőfeszítéseinek eredményeképpen nehezen elérhető, ritkán látogatott, teljesen vad és érintetlen helyeket látogathat. Ehhez azonban idő és pénz is kell, ami nem mindig áll olyan mértékben rendelkezésünkre, mint azt szeretnők.

A vérbeli turista azonban szereti a természetet, igyekszik hazáját minden részében megismerni és keresi a tiszta levegőt még akkor is, ha nagyobb vállalkozásokra nincs módja. A vérbeli turista télen és nyáron, hóban és szélben, nappal és éjjel, mindig, ha van egy kis szabad ideje, vágyik ki, csak ki, a szabadba! Ha nincs havas közel, van erdős hegy, ha nincs az sem, van domb, vagy síkság, mindegyiknek megvan a maga bája és érdekessége, mindegyik hozzátartozik a Természet teljes képéhez, úgyhogy a változatosságot szerető turista éppen úgy megtalálja itt is üdülését, testének gyakorlását és lelkének szórakozását, mint akár az örök hő magasságaiban is.

A Magyar Turista Szövetség idei vándorgyűlését Nyíregyházára hívta össze, egyrészt, hogy ottani kedves turistatársait meglátogassa és nekik segítségükre legyen a turista-gondolat terjesztésében. De másrészt azért is, hogy turistatársadalmunknak figyelmét az Alföldre és különösen Nyíregyháza vidékére, mint turistacélra is felhívja.

A szabolcsi földvára, Sóstóra és az Alföld nevezetességeire szaklapjaink a figyelmet már ismételten felhívták s így csak néhány megjegyzéssel szeretném a vándorgyűlés figyelmét egyik-másik érdekességre felhívni.

Nyíregyháza körül a „Nyírség” (nyirkos, mocsaras terület) terül el. Régen valószínűleg szigete volt a nádas rengetegnek és főleg a nyírfa termett meg rajta. Volt idő, mikor a vidék szellemi központja volt, de máskor meg (1753. körül) csaknem teljesen elpusztult. De ekkor Károlyi Ferenc gróf nagyszabású telepítéssel ismét megerősítette. Az új telepések legnagyobb részét ág. ev. tótok voltak, kiket később „tírpákoknak” csúfoltak. De ez a csúfnév idővel megtisztelő, dicsőítő kifejezéssé változott, mert a város népe külső segítségeket nem igen vett igénybe, hanem szorgalmas munkával, vasakarattal, csodálatos kitartással küzdötte ki önállóságát és fejlődésének többi feltételeit s ma is, dacára az ország mostoha viszonyainak, gyors fejlődésben van.

5) Dr. Szontagh a 3. alatt idézett műve 302. o.

6) Karpathen-Post 1926. Folge 45.

7) Kolbenheyer Károly és Kovács Pál: A Magas Tatra. Teschen 1883. 140. o.

8) S. Weber: „Die neuentdeckte Belaeer Tropfensteinhöhle in der Hohen Tatra” az „Aus allen Weltteilen” c. folyóirat 1882. évi júliusi 10. sz. 302—306. o. Idézve Rothnál (3).

9) Dr. Györfly István: „A Magas Novy felső-barlangjáról”. Turistaság és Alpinizmus IV. évf. 1913—1914. 174. o.